

Katedra biologie PdF MU Brno - Středisko „Kejbaly“ - Botanická zahrada MU,
Vinohrady 100, 639 00 Brno, Ing. Jedličková Helena, ☎ 547 21 37 08

APLIKOVANÁ EKOLOGIE A PĚSTITELSTVÍ

Pracovní materiál IVZ 1: (Integrovaný vědní základ : učení o přírodě a společnosti)

NÁZVOSLOVÍ (text + pracovní list-tabulka)

(doporučujeme doplnit a procvičit z pomocných stud. textů: seznamy rostlin, literatura viz. přednášky)

neživá (voda, vzduch, nerost, hornina,...)

PŘÍRODNINA

„půda, hnojivo“.....

živá-organismus (rostlina, živočich-zvíře, houba, bakterie, „vir“..)

A, NÁZVOSLOVÍ UŽIVATELSKÉ:

I. PODLE VLIVU ČLOVĚKA NA VÝVOJ ORGANISMŮ:

rostlina planá (**varietà**), r. zdomácnělá, r. šlechtěná - **kulturní**, r. zplanělá

živočich volně žijící–divoký(rasa),zdomácnělý-domestikovaný,chovaný-kulturní, zdivočelý

II. PODLE UŽITKU = VÝZNAMU PRO ČLOVĚKA - PŘÍRODNINA:

Škodlivá (Š) = **škůdce, plevel** (poškozuje základní podmínky života organismů)

Užitečná (Už) = **př. biologická ochrana** (zlepšuje -,-)

Užitková (K) vyšlechtěná = **kulturní odrůdy, plemena** (poskytuje člověku produkt)

III. PODLE VLIVU NA ZDRAVÍ a VÝŽIVU ČLOVĚKA - PŘÍRODNINA

BEZPEČNÁ: Jedlá (J), Jedlá po úpravě (J+), Nejedlá (NJ), Ozdravná (*)

NEBEZPEČNÁ: Alergenní (!), **toxická= jedovatá** (+, ++, +++), **smrtelně nebezpečná(☠)**

IV. PODLE ZPŮSOBU VYUŽITÍ a MÍSTA ZÍSKÁVÁNÍ ČLOVĚKEM - ROSTLINA:

Plevel (Pl), **Léčivá rostlina (LR)**, **Pochutina:Koření (K)**, **Potravinový doplněk:Bylinka(By)**,
Potravina (Po), **Rostlina s pozitivními účinky na zdraví = Ozdravná rostlina (*)**

Polní plodiny: **potravinové(PPP)**, **krmné (PPK)**, **technické(PPT)**

Zahradní rostliny: **Ovoce (Ov)**, **Zelenina (Ze)**, **Okrasné rostliny (OkR)**,

Rostliny luk a pastvin (LučR)

Rostliny lesů a křovin (LesR) aj.

V. PODLE PRODUKTŮ a ZPŮSOBU PĚSTOVÁNÍ ČLOVĚKEM - ROSTLINA:

Polní plodiny: **Obilniny (Ob)**, **Luskoviny-luštěniny (Lu)**, **Olejniny (Ol)**, **Přádné r. (PřR)**,
Siličnaté r. (SiR), **Pícniny (Pí)**, **Okopaniny (Ok)**

Ovoce: **jádroviny**, **peckoviny**, **bobuloviny**, **drobné ovoce**

Zelenina: **listová**, **lusková**, **plodová**, **cibulová**, **kořenová**, **košťálová**, **kořeninová**

Okrasné rostliny: **letničky**, **dvouletky**, **trvalky:skalničky**, **cibuloviny**, **pereny=vytrvalé**
byliny, **pokojoyé a balkonové r.** **konifery=okrasné jehličnany aj.**

VI. PODLE NÁROKŮ NA ŽIVOTNÍ PODMÍNKY a NA PĚSTOVÁNÍ:

ROSTLINA: náročná, nenáročná (je dáno souborem limitů života-min., max. optimum)
(teplo, světlo, voda, vzduch, živiny):

TEPLO: teplomilná, neutrální, chladnomilná, mrazuvzdorná

SVĚTLO: světlomilná, neutrální, stínomilná

VODA: vodní, bahenní, vlhkomilná, neutrální, suchomilná aj. viz. přednášky

VZDUCH: snášejší (Ne) proudění vzduchu (průvan), vlhkost vzduchu (rosení), znečištění

ŽIVINY: velmi náročné=r. I. tratě, středně náročné=r. II. tratě, nenáročné=r. III. tratě

PŮDA: kyselá, neutrální, zásaditá

Písčítá, hlinitopísčítá, písčitohlinitá, hlinitá, jílovitohlinitá, jílovitá, jíl

VII. PODLE DÉLKY ŽIVOTA - ROSTLINA:

jednoletá, /jařiny, ozimy/, dvouletá, víceletá

plevel: jednoletý, dvouletý, víceletý-vytrvalý

okrasné r.: letničky, dvouletky, trvalky

Další třídění viz. specializovaná literatura např. farmaceutická, zahradnická, lesnická aj.

B, NÁZVOSLOVÍ VĚDECKÉ -přírodovědné = nejpřesnější=latinské

Pozn. pro základní vzdělávání stačí znát české názvy!

je základem systematiky = klasifikace = taxonomie

třídí organismy podle jejich vlastností do systematických jednotek = TAXONŮ

Základem rozdělení jsou podobné vlastnosti organismů, příbuznost a jejich vývojové vztahy (studium DNA). Taxony jsou hierarchicky uspořádány, vyšší-nadřazený taxon zahrnuje obecnější vlastnosti, nižší naopak konkrétnější.

základem je dvouslovné (BINOMICKÉ) JMÉNO DRUHU!!!:

RODOVÉ JMÉNO + DRUHOVÝ PŘÍVLASTEK

Biologické názvosloví=NOMENKLATURA pojmenovává taxony

(není jednotné pro botaniku, zoologii a mikrobiologii)

ZÁKLADNÍ TAXONY:

Ríše

Kmen(zoologie) = oddělení(botanika)

Třída, řád, čeleď, rod, **DRUH (species)**

rasa, plemeno(zoologie), varieta, odrůda (botanika)

př. **BOTANICKÉ** podle stavby stonku, listu, kořene, květu, plodu

VII. PODLE STAVBY TĚLA: STONKU, LISTŮ, KOŘENŮ, PLODŮ - ROSTLINA:

DŘEVINA: STROM, KEŘ, POLOKEŘ-vysoký, polovysoký, nízký, poléhavý, plazivý aj.
jehličnatý, listnatý, opadavý, neopadavý-stálozelený

BYLINA : stálozelená, perenující popínavá, aj.,

doplňte si!: **stavba, třídění, metamorfózy:**

dostudovat do cvič. z libovolného klíče k určování rostlin!

PLOD suchý-nepukavý:

pukavý :

poltivý :

dužnatý:

SOUPLODÍ:

PLODENSTVÍ:

KVĚT: nepravý-šišťice= nahosemenné r.:

pravý=krytosemenné r.:

KVĚTENSTVÍ

KOŘEN:

STONEK:

LIST:

Př.botanického názvosloví: Rosa canina= růže šípková:

ROSTLINA, KRYTOSEMENNÁ, DVOUDĚLOŽNÁ, RŮŽOTVARÉ, RŮŽOVITÁ, RŮŽE

C, NÁZVOSLOVÍ EKOLOGICKÉ („vztahové“)

Producent ::

konzument x-tého řádu (býložravec, všežravec, masožravec):

reducent-rozkladač:

Parazit:

Hostitel:

Saprofyt:

Epifys:

symbióza-symbiont (př. lišejník):

PRACOVNÍ LIST 1:NÁZVOSLOVÍ – TABULKA

Uživatelské názvy	Švestka = rostlina				
I. Podle vlivu člověka na vývoj	šlechtěná kulturní				
II. Podle významu – užitku	užitková pěstují se odrůdy				
III. Podle vlivu na zdraví	bezpečná ozdravné účinky				
IV. Podle způsobu využití a místa výskytu	★ potravina zahradní ovoce				
V. Podle produktu (botanický název plodu) a způsobu pěstování	ovoce (peckovice) peckoviny				
VI. Podle životních podmínek = pěstování nároky na teplotu	dle odrůdy teplomilná až chladnomilná				
VII. Podle vegetace – délky života	polykarpická víceletá opadavá dřevina				
Botanické názvy: rod	slivoň (Prunus)				
Botanický název užívané části	plod peckovice				
Nomenklatura:	Rostlina krytosemenná, dvouděložná, růžotvaré, růžovitá, slivoň, <u>Prunus domestica</u> „Švestka domácí“, var. Dolanka				
Ekologické názvy:	producent				

Uživatelské názvy					
I. Podle vlivu člověka na vývoj					
II. Podle významu – užitku					
III. Podle vlivu na zdraví					
IV. Podle způsobu využití a místa výskytu					
V. Podle produktu (botanický název plodu) a způsobu pěstování					
VI. Podle životních podmínek= pěstování nároky na teplotu					
VII. Podle vegetace – délky života					
Botanické názvy: rod					
Botanický název užívané části					
Nomenklatura:					
Ekologické názvy:					